

— Nr. 240 — havde den højtærede Minister forføllige Indvendinger at gøre, og han mente, at i alt Fald Betænkningen var i flere Henseender noget uheldig affattet. Jeg skal i den Henseende paatage mig det meste Ansvar for, hvad der er flet. Ganste vist, naar hele Udvalget slutter sig hertil, saa maa de øvrige Medlemmer bære deres Del af Ansvaret, men jeg forlanger ikke, at man skal tage Ansvaret paa sig for de Enkeltheder deri, som muligen kunne være uheldige. Jeg er den, som først er kommen frem med Forslaget, og jeg har derfor den største Skyld for, at det er kommet frem, ligesom ogsaa for Betænkningens Affattelse. Naar der er truffet visse Forsigtighedsregler over for disse Laan, skuldes det den Omstændighed, at der fra en enkelt Side i Udvalget blev rejst meget stærke Betænkneligheder ved at gaa ind paa denne Sag, og da jeg fik Rundskab om, at Udvalget i det hele vilde slutte sig til Forslaget, affattede jeg det skriftligt med omtrent den Motivering, som findes her — ganste vist ikke helt i den Form, men med samme Mening — og afgav det til den højtærede Minister, for at det ikke skulde komme uventet, naar Ministeren kom for at konferere med Udvalget. Da vi saa kom til at konferere med den højtærede Minister om denne Sag, udtalte han sin Beredvillighed til at gaa ind paa Forslaget; han mente han, at Renten burde sættes til $3\frac{1}{2}$ pCt. i Stedet for til 3 pCt. Dette fandt jeg ret naturligt, endskønt jeg helst havde ønsket, at der blev givet disse smaa Mosedyrkere al den Begunstigelse, som der kunde gives dem. Jeg havde tænkt mig, at naar de havde disse Laan afdragsfrit i 5 Aar, kunde de derefter afdrages med 5 pCt. foruden Forrentningen, men naar den højtærede Minister nu udtalte, at han er villig til at gaa ind paa, at Laantagerne maa slippe med 5 pCt. baade som Rente og Afdrag, kan jeg med Glæde gaa med dertil. Min Grund til Forslaget var den, at jeg ønskede, der skulde være saa megen Sikkerhed som muligt for, at Staten fik sine Penge igen, og dernæst var det min Opfattelse af disse Laan, at de nærmest skulde betragtes som Dristkslaan og ikke som varige Prioritetslaan. Men efter 5 Aars Forløb ville jo i Reglen Mosedyrkerne kunne begynde at høste Indtægter af den opdyrkede Mosejord, og hvis de saa ikke kunne nøjes med de Laan, de have, ville de være i Stand til at søge varige Prioritetslaan hos en Kreditforening, hvor de kunne faa et i Grunden lige saa billigt Laan, som de saa her af Statskassen. De kunne ikke laane et tilstrækkeligt Beløb paa Ejendommen, førend den er noget mere

kultiveret eller i alt Fald ordentlig opdyrket. Det var egentlig min Betragtning af disse Laan. Nu maa man jo se at indrette sig, som man bedst kan. De der kunne hjælpe sig med disse Laan alene — hvilket jeg ikke tror er ret mange — kunne jo for saa vidt være vel fornede dermed, men de, som ikke kunne, maa saa søge Laan ad anden Vej. Den højtærede Minister synes ogsaa at have visse Betænkneligheder ved Betingelsen for, at Hedeelskabet dels skulde afgive Erklæring om, hvorvidt de vedkommende kunde faa Laan — skønt denne Betænknelighed, saa vidt jeg kunde forstaa, ikke var saa stor — og dels ogsaa skulde give sin Vejledning. Dette sidste mente den højtærede Minister var uoverkommeligt for Hedeelskabet. Jeg tror nu for det første, at det ikke alene er nødvendigt for Staten, hvis Interesser det jo særlig maa være Ministerens Sag at varetage i denne Henseende, men ogsaa for de vedkommende Mosedyrkere, at en saakaldt Mand afgiver et Skøn over, hvorvidt de Arealer, der vedkommende agter at indtage til Dykning, ere af en saadan Bestaafenhed, at de virkelig egne sig til at dyrkes med Fordel. Thi man maa ikke glemme, at disse Mosekulturer ikke ere billige. Omkostningerne kunne løbe op til et Par Hundrede Kroner pr. Td. Land. Det har derfor sin store Betydning for dem, der indlade sig paa disse Mosekulturer, at de ikke befatte sig med at opdyrke Jord, som ikke kan blive lønrende for dem. Det forekommer mig altsaa, at det fra alle Sider betragtet vil være nødvendigt, at der bliver afgivet et saadant saakaldt Skøn over, hvorvidt de vedkommende Jorder egne sig til denne Kultur eller ikke. De almindelige Hedeedyrkere behøve selvfølgelig ikke denne Vejledning, thi Hedeedykning er en gammel Sag, og den kræver heller ikke saadanne Udgifter som Mosedyrking. Desuden er Mosedyrkingen jo ny, og de Erfaringer, som ere indvundne ved Hedeelskabets Kulturer, ere langt fra almindelig kendte af alle, som ville opdyrke Moser. Jeg tror derfor, at det er nødvendigt, at de vedkommende faa en saadan Vejledning som den, man har tænkt sig, eller at der bliver afgivet et saadant Skøn. Og med Hensyn til selve Dykningen maa jeg tilstaa, at jeg har troet, at det ogsaa var i de vedkommendes Interesse, at de fik Vejledning dertil, og jeg har ikke troet, at det paa nogen Maade kunde forulempe dem. Man har i alt Fald et Vidnesbyrd i denne Henseende med Hensyn til Træplantning. Der er jo nu omtrent 800 Plantager i Sylsland, som fortære under Hedeelskabets Tilsyn og Vejledning. Jeg har selv haft den